

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ»

Укладач програми навчальної дисципліни доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к. е. н. Загребельна І. Л.

Програма навчальної дисципліни «Соціальне проектування» складена відповідно до освітньо-професійної програми Місцеве самоврядування спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Предметом дисципліни є створення (модернізація, збереження в зміненому середовищі) цінності, при цьому форма, в яких нова цінність постане в ході реалізації проекту, може бути різноманітною.

Міждисциплінарні зв'язки: вибіркова навчальна дисципліна «Соціальне проектування» тісно пов'язана з дисциплінами «Публічне управління», «Регіонально-адміністративний менеджмент», «Самоменеджмент», «Служба в органах місцевого самоврядування» та ін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Соціальне проектування» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти знань і вмінь використання сучасного проектного підходу до розв'язання соціальних проблем, орієнтації на досягнення кінцевих результатів з мінімальними витратами часу та коштів.

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни «Соціальне проектування». Дисципліна передбачає теоретичну і практичну підготовку здобувачів вищої освіти до проектної діяльності, зокрема:

- сутність прогнозування та проектування соціальних програм та їх функцій;
- застосовувати проектний підхід у соціальній роботі;
- розробляти діагностичний інструментарій для визначення соціальних проблем;
- розробляти проекти різного типу;
- здійснювати моніторинг і оцінювання стану проекту, що реалізується;
- застосовувати сучасний інструментарій управління проектами в соціальній діяльності;
- узагальнювати кращий досвід соціального проектування і застосовувати його у власній діяльності;
- приймати науково обґрунтовані рішення щодо управління проектами та забезпечувати їх виконання.

1.4. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані такі компетентності:

загальні:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

– здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

– вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

– навички міжособистісної взаємодії;

фахові:

– здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів;

– здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності;

– здатність до обґрунтування стратегічних цілей розвитку громади;

– здатність до налагодження співпраці територіальних громад.

1.4. Програмні результати навчання:

– вміти організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх/спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя активної громадянської позиції;

– уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування;

– використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин 4 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи соціального проектування

Соціальне проектування: поняття та мета. Складові соціального проектування: інновація, соціальна суб'єктність, життєві концепції, цінності, норми, установки, ідеал. Проектний фон. Вимоги до соціального проектування: обмеженість, цілісність, послідовність і логічність, об'єктивність і обґрунтованість, компетентність авторів і персоналу, життєздатність. Соціальна інженерія та соціальна утопія. Концепції соціальнопроектної роботи: концепція об'єктно-орієнтованого підходу до соціальнопроектної діяльності, проблемно-орієнтований підхід, суб'єктноорієнтований (тезаурологічний) підхід. Суб'єкт, об'єкт, предмет соціального проектування.

Тема 2. Соціальний проект. Технологія соціального проектування

Сутність соціальних проектів. Соціальне нововведення. Складність проектів. Типологія соціальних проектів. «Нормальний» проект. Типи проектів за характером проєктованих змін (інноваційні та підтримуючі проекти). Типи проектів за їх значущістю (глобальні, національні, великомасштабні, локальні проекти). Типи проектів за напрямками діяльності (освітні, науково-технічні, культурні проекти). Типи проектів за особливостями фінансування

(інвестиційні, спонсорські, кредитні, бюджетні, благодійні проекти). Типи проектів за їх масштабами (мікропроекти, малі проекти, мегапроекти). Типи проектів за термінами реалізації (короткострокові, середньострокові, довгострокові проекти). Типи проектів за їх взаємовпливом (взаємно виключні (альтернативні), взаємно незалежні, взаємно впливаючі (взаємно залежні), обумовлені (умовні), синергетичні, альтернативні за капіталом, проекти, що заміщають). Престиж-проекти. Псевдопроекти (проекти-фікції, квазіпроекти).

Тема 3. Концептуальні основи соціального проектування

Поняття соціального проектування. Критеріальні вимоги до соціального проектування. Форми соціального проектування: концепція, концепція процесу, мрія, план (навчальний план, тематичний план, план заняття). Педагогічна технологія. Принципи соціального проектування. Психологічні основи соціального проектування.

Тема 4. Основи текстового опису проекту

Поняття аплікаційної форми. Компоненти текстового оформлення проекту. Види текстового оформлення проекту.

Життєвий цикл проекту: початок проекту, початок розрахункового періоду, завершення проекту. Розробка концепції проекту. Поняття і структура текстового опису проекту. Цілепокладання в проектній діяльності: народження та фіксація задуму проекту, самоаналіз, розробка концепції проекту, «дерево проблем», «дерево цілей», завдання проекту. Обґрунтування проекту (правове, фінансове, організаційне обґрунтування). Оцінка життєздатності проекту. Планування проекту. Складання бюджету. Остаточна форма проекту як тексту. Інтерфейс.

Тема 5. Методи колективної роботи над проектом

Поняття і функції методів колективної роботи над проектом. Види методів роботи над проектом, їх характеристика. Дискусія. Метод «мозкової атаки». Ділова гра. Метод фокальних об'єктів. ТРВЗ — теорія рішення винахідницьких завдань. Метод створення сценаріїв. Метод контрольних запитань. Методика матриці ідей. Метод синектики. Метод вживання в роль. Метод аналогії. Метод асоціації.

Тема 6. Соціальна діагностика як етап проектної діяльності

Соціальна діагностика. Мета діагностики. Наслідки проектованого нововведення. Принципи соціальної діагностики. Соціальний показник. Вимоги до соціальних показників. Етапи соціальної діагностики: порівняння, аналіз отриманих вимірювань, інтерпретація.

Тема 7. Соціальне прогнозування як фактор оцінки життєздатності соціального проекту

Прогноз. Специфіка соціального прогнозу. Особливості прогнозування соціальних явищ і процесів. Технологія соціального прогнозування. Розробка програми дослідження (передпрогнозна орієнтація). Побудова вихідної (базової) моделі та її аналіз. Побудова моделі прогнозного фону та її аналіз. Пошуковий прогноз. Нормативний прогноз. Верифікація прогнозу. Вироблення рекомендацій для управління проектами. Проблема управління ризиками. Невизначеність. Основні способи соціального прогнозування: екстраполяція,

моделювання, експертиза.

Тема 8. Соціальна експертиза як метод оцінки соціального проекту

Поняття соціальної експертизи. Мета та функції соціальної експертизи. Предмет соціальної експертизи. Моделі соціальної експертизи: «Рецензія», «Моніторинг», «Проект». Організація соціальної експертизи. Експертиза конкурсних проектів. Експертна рада. Експертний висновок. Експертне спостереження. Експерти. Методи відбору експертів: метод випадкового механічного відбору, метод відбору за документальними даними, метод відбору експертів, що ґрунтується на їх самооцінках, методика взаємооцінок, метод «снігової лавини». Надійність експертних оцінок. Заходи щодо зниження ролі побічних впливів. Методи соціальної експертизи. Метод експертної оцінки. Метод фокус-груп. Ситуаційний аналіз. Метод «Делфі». Методи активізації інноваційних рішень. Методи обробки даних. Контент-аналіз. Метод «репертуарних решіток». Підсумки соціальної експертизи. Форма подання соціальної експертизи. Ефективність соціальної експертизи

Тема 9. Реалізація проекту як заключний етап проектної діяльності

Захист проекту. Технологія методу Р-М-Р (Результати-МетодиРесурси). Управління реалізацією проекту. Функціональна структура управління. Матрична структура управління. Проектне управління. Контроль над реалізацією проекту. Види контролю: попередній, поточний, заключний контроль. Моніторинг проекту. Ліквідація проекту. Проблеми «руїн» проектів.

Тема 10. Сутність соціального підприємництва. Соціальні підприємства в Україні

Підходи до визначення поняття «соціальне підприємництво». Історичні віхи розвитку соціального підприємництва. Підходи до класифікації соціальних підприємств. Значення інновації у соціальному підприємстві. Історія розвитку соціального підприємництва в Україні. Опис характеристик соціальних підприємств в Україні.

Тема 11. Бізнес-планування в соціальному підприємстві

Внутрішня та зовнішня аудиторія. Анотація бізнес-плану. Опис підприємства. Соціальна цінність. Оцінка ринку. Організаційна структура соціального підприємства. Фандрейзинг. Стратегія маркетингу. Фінансовий план. Управління ризиками.

Тема 12. Вимірювання соціального впливу та результатів діяльності соціального підприємства

Економічні та соціальні результати діяльності підприємства. Внутрішні та зовнішні компоненти соціальних результатів. Методичні підходи до оцінки соціальних результатів. Етапи оцінки результатів діяльності соціальних підприємств. Індикатори вимірювання економічної та соціальної діяльності.

3. Рекомендовані джерела інформації

1. Безпалько С.В. Соціальне проектування. К., 2010. 127 с.
2. Бестужев-Лада И.В., Наместникова Г.А. Технологии прогнозных разработок социальных проектов. М., 2002.
3. Бутченко Т.І. Етатично-демократичний етап розвитку соціально-

політичного проектування *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: зб. наук. праць*. Запоріжжя, 2010. Вип. 41. С. 110-121.

4. Бутченко Т. І. Зміст поняття «проектування» *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: зб. наук. праць*. Запоріжжя, 2009. Вип. 34. С. 124-134.

5. Бутченко Т. І. Інтеграція людства як соціально-політичний проект сучасності *Нова парадигма: альм. наук. праць*. К., 2007. Вип. 65. Ч. 2. С. 112-118.

6. Бутченко Т. І. Соціальна норма як елемент перцептуального рівня механізму соціально-політичного проектування. *Мультиверсум. Філософський альманах: зб. наук. праць*. К., 2010. Вип. 9(97). С. 85-97.

7. Бутченко Т. І. Сутність державного інтересу. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: зб. наук. праць*. Запоріжжя, 2008. Вип. 34. С. 130-139.

8. Бутченко Т. І. Сутність соціально-політичного проектування. *Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянини*. Запоріжжя, 2007. Вип. 19. С. 98-99.

9. Гріфін Р., Яцура В. Основи менеджменту. Львів, 2001. 624 с.

10. Діденко В. М. Менеджмент : підруч. К.: Кондор, 2008. 584 с.

11. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Соціальне підприємництво. *Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування*. Київ: ТОВ «Агентство «Україна». 2017. 92 с.

12. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери /за ред. проф. І. Д. Зверєвої. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.

13. Кобиляцький Л. С. Управління проектами : навч. посіб. К.: МАУП. 2002.

14. Макаров В. В. Социальное управление. М., 2000. 236 с.

15. Марков, А. П., Бирженюк Г. М. Основы социально-культурного проектирования. Учебное пособие. СПб, 1997.

16. Стратегія планування: Підручник для громадських організацій / гол. ред. Холуйко О.В. Львів, 2008.

17. Социальный менеджмент / за ред. В. Н. Иванова. М., 2001. 271 с.

18. Тянь Р. Б., Холод Б. І., Ткаченко В. А. Управління проектами : підруч. К.: Центр навчальної літератури, 2003.

19. Хміль Ф. І. Менеджмент : підруч. К., 2005. 351 с.